

NOTAT

Til: HK/TEKN/MHA Martin Georg Hanssen

Kopi til:

Saksnr.
15/426-35

Arkivkode
K60

Avd/Sek/Saksb
HK/TEKN/MHA

Deres ref.

Dato
16.12.2016

PÅVISNING AV ELVEMUSLING I VALAN OG LÆGDELVA 2016

I juni/ juli 2014 ble 10 vassdrag i Sør-Trøndelag kartlagt av Norsk Institutt for Vannforskning (NIVA). I Hemne omfattet undersøkelsene Åelva og Svana. I Åelva ble det funnet en stor og livskraftig populasjon på anadrom strekning, men ingen muslinger ble funnet i sideelva Svana. I ettertid har Hemne kommune fått melding om tilstedeværelse av elvemusling i Sengsdalsvassdraget oppstrøms Svana. Det ble anbefalt i rapporten fra NIVA (2014) å gjøre oppfølgende undersøkelser i dette området. Hemne kommune ble i 2016 tildelt 10 000 kroner fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag for å avgrense utbredelsen av elvemusling i Åelv-vassdraget. Mer spesifikt skulle det gjennomføres undersøkelser i elva mellom Sengsdalsvatnet/Djupsetervatnet (Valan), samt i Lægdelva over og under vandringshinderet i Sagfossen.

Metodikk

Formålet med undersøkelsene var å påvise og avgrense områder med elvemusling i et sidevassdrag til Åelva. Undersøkelsene ble gjort med vadebukse og vadere ved å systematisk undersøke elvebunnen. Dette ble utført ved at to personer delte elvestrengen mellom seg etter elvas strømningsakse og slik kartla hver side av elvestrengen etter hvert som en bevegde seg oppstrøms. I svært grunne områder (< 20 cm vanddybde) ble det kun tatt stikkprøver med vannkikkerten omtrentlig hver 10-15 meter. Områder som ikke var vadbare ble ikke undersøkt.

Resultater

Valan ble undersøkt 4. oktober 2016. Undersøkelsene ved Valan ble utført av Martin Hanssen ved Hemne kommune og Jørulf Vullum.

Hemne Kommune

Rød sirkel viser elvestrekningen Valan mellom Sengsdalsvatnet/Djupsetervatnet og Svanemsvatnet.

Den undersøkte elvestrekningen er på 570 meter og omtrent 85 % av elva ble gjennomgått med vannkikkert. Tidsforbruk 2 timer. Vannføringen var litt over middels. Vannet var klart med lite algevekst og god sikt. Sol og oppholdsvær.

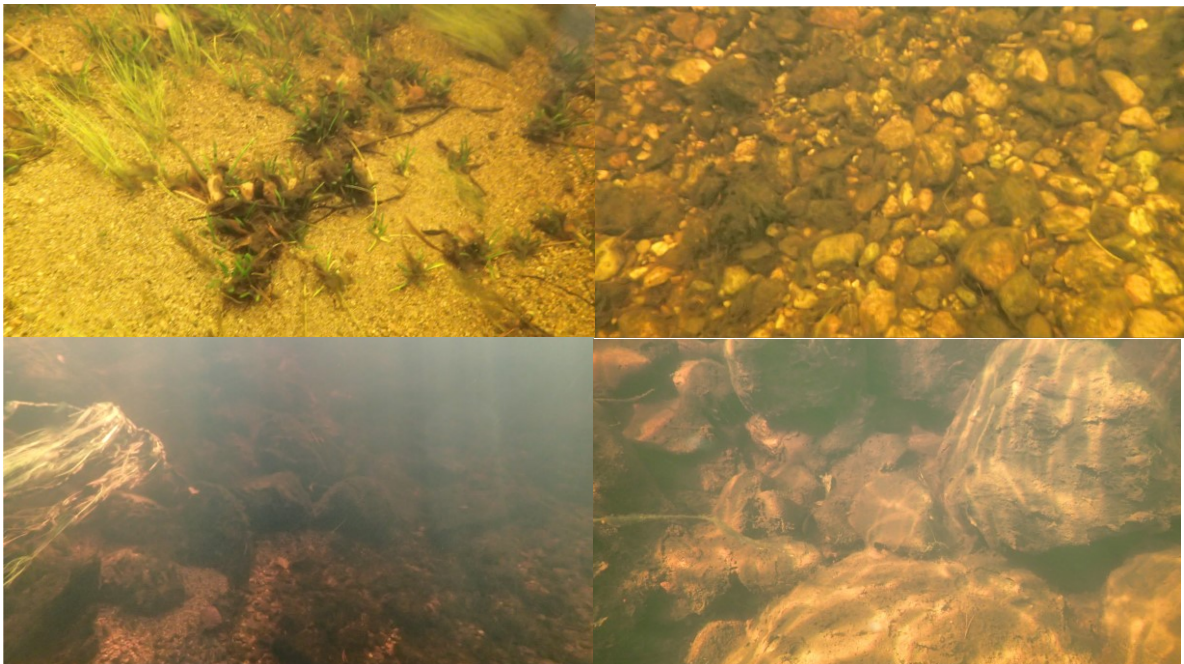
Bilde tatt ved elveos hvor Valan renner ut i Svanemsvatnet.

Hemne Kommune

Relativt rolig elv med flere bakevjer, men også noen strykstrekninger.

Substratet i elva varierte fra mudder til fin sand, elvegrus (2-12 cm), grovere elvegrus (12-30 cm) og større elvestein > 30 cm.

Hemne Kommune

Funn av et tomt elvemuslingskall i Valan, ingen levende muslinger. Skjellet ble målt til å være 142 mm langt. Rød pil på kartet over indikerer funnsted.

Lægdelta ble undersøkt 6. oktober 2016. Undersøkelsene ble gjennomført av Martin Hanssen, Hemne kommune og Gaute Stolsmo Haukdal.

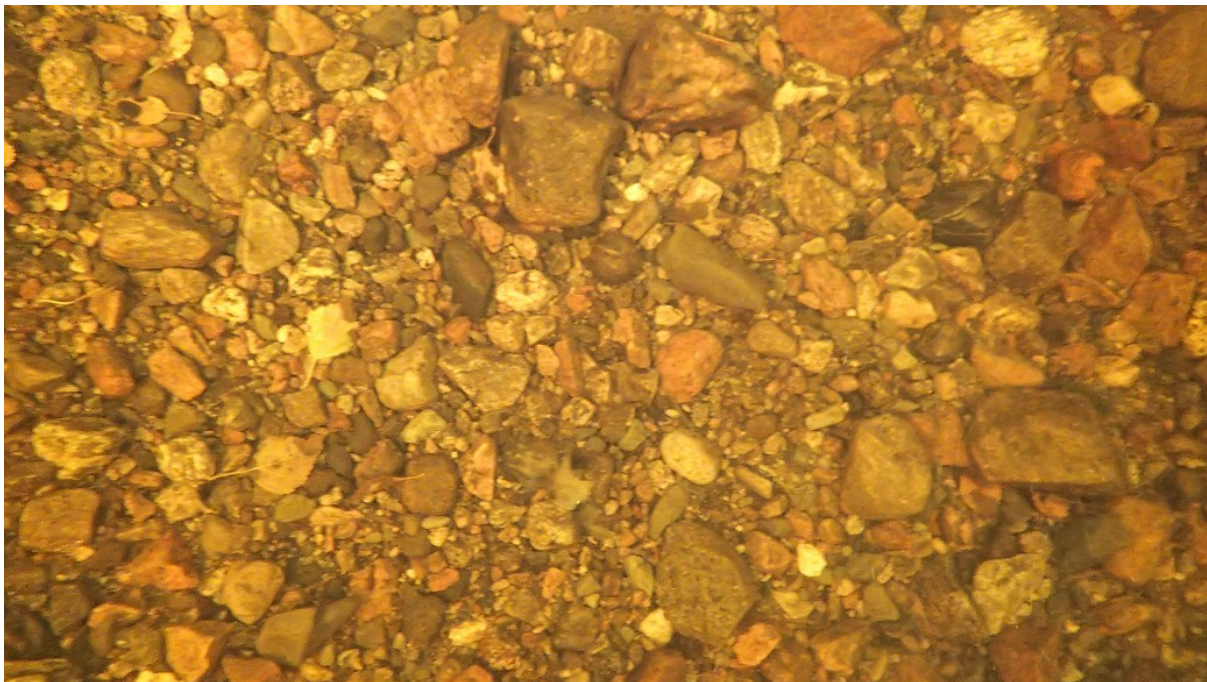

Rød sirkel viser området i Lægdelta som ble undersøkt med vannkikkert.

Den undersøkte elvestrekningen var på 980 meter og omtrent 95 % av undersøkelsesområdet (se kart over) ble gjennomgått med vannkikkert. Søk startet der traktorveg fra øst møter Lægdelta og avsluttet ved Sagfossen – fossefall på omtrent 1,7 meter. Tidsforbruk 1 time. Vannføringen var middels. Vannet var klart med lite algevekst og god sikt. Sol og oppholdsvær.

Hemne Kommune

Elvegrus i nedre deler av Lægdelva. Substratet ble grovere nærmere Sagfossen. Partier med mudderbunn i bakevjer.

Nedre deler av Lægdelva er sterkt meandrerende med stor variasjon i vanndybde, substrat og vannhastighet. Langs elva vokser flommarkskog og enkelte steder er det synlige flomløp.

Ingen funn av elvemusling.

Rolig elveparti i nedre deler av Lægdelva

Hemne Kommune

Strykparti

En av mange elvesvinger

Hemne Kommune

Flomløp

Sagfossen. To fossefall der høyeste fall er på omtrent 1,7 meter

Diskusjon

Selv om vannføringen var noe høy i elva Valan, var forholdene gode for søk etter elvemusling. Funnet av det tomt elvemuslingskall i Valan indikerer tilstedeværelse av elvemusling i vassdraget, men undersøkelsene i oktober 2016 avdekket ingen levende forekomster. Den livskraftige forekomsten i Åelva står i kontrast til mangelen på funn av elvemuslinger i sidevassdraget Svanemselva/Valan/Lægdelva.

De undersøkte elvestrekningene i Valan og Lægdelva er en del av et vassdragssystem med flere større innsjøer. Innsjøene fungerer som buffer og bidrar til stabil vannføring og virker flomdempende, noe som er gunstig for elvemusling. Lav elvegradient bidrar til relativt liten massetransport av tyngre

Hemne Kommune

masser. Bunnsubstrat og strømningshastighet er variert og det forventes ikke at disse forholdene begrenser elvemuslingutbredelsen i denne delen av vassdraget.

I elva Valen var det tegn etter tidligere kanalisering av deler av undersøkt strekning. Her er det også landbruksarealer langs østsiden av elva. Kantskogen mot dyrkamarka var imidlertid forholdsvis intakt. Lægdelva bar preg av å være uberørt og det ble ikke observert forhold som forventes å virke negativt inn på elva som potensielt leveområde for elvemusling.

Meldingene Hemne kommune tidligere har mottatt om elvemusling i vassdraget viste seg å være observasjoner av marine skjell i Valen og Sengsdalsvatnet/Djupsetervatnet.

Hemne kommune fikk i etterkant av feltarbeidet opplysninger fra grunneier om at laksen kan passere Sagfossen i Lægdelva og gå omtrent 1,8 km videre til Lægda fossen, som er endelig vandringshinder.

Med hilsen

Martin Georg Hanssen

naturforvalter

dir. innv. 72460329

martin.georg.hanssen@hemne.kommune.no